

Hakemli Makale
Reviwed Article

3621 Sayılı Kıyı Kanunu ve Onun Uygulama Problemleri

The Coastal Law (number 3621) and Its Applied Problems

Hüseyin TUROĞLU

ÖZET

Yürürlükte olan kıyı kanunu ve ilgili yönetmeliklerde yer alan tanımlama ve açıklamalarda jeomorfolojik açıdan eksiklik ve hatalar vardır. Bu yüzden mahkemelerde bu konu ile ilgili dava sayıları her geçen gün büyük bir hızla artış göstermektedir. Hukuksal prosedürde kanun maddelerindeki açıklamalar esas alınmaktadır. Dolayısıyla, sorunlu kanun maddeleri ile bilirkişi ve tespit komisyonu raporları birbiri ile uyuşmamakta ve taraflara itiraz hakkı doğmaktadır. Bu durumun çözüme kavuşturulması için kıyı kanunundaki tanımlama ve açıklamaların hatalı yorumlara fırsat vermeyecek içerikteki jeomorfolojik detay ile düzeltilmesine ihtiyaç vardır. Bu düzenlemenin kıyı kanununda yer bulması bu konudaki sorunların giderilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kıyı Kanunu, jeomorfoloji, uygulama problemleri.

Geliş/Received : 21.07.2009

Kabul/Accepted : 24.11.2009

ABSTRACT

There are geomorphological deficiency and mistakes on the definitions and explanation involved in the coast law and the relevant regulations. For this reason, rapidly increase have been shown on numbers of lawsuit concerned with coasts in the law court from day to day. In the legal procedure, the explanations of coast law have been accepted as basic. Consequently, the problematic items of coast law and the reports of consultative authority and determining commission have never got along with each other. In this way, claimant and defendant of the law court have a right to object to the law court. For solution of the problem, the definitions and explanation in the coast law and the relevant regulations have been in need of correction so as to the content of geomorphological detail which will not give opportunity to wrong interpretations. In solution of the problems dealing this subject, it will be important contribution that this arrangements are involved in the coast law.

Key Words: Coast Law, geomorphology, applied problems.

İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü
Laleli/İstanbul

(turogluh@istanbul.edu.tr)

GİRİŞ

Kıyılardan faydalanma ile ilgili adli dava dosyalarının sayısı giderek artmakta, sonuçlanan davalar ise Yargıtay ve hatta Avrupa İnsan Hakları Mahkemelerine kadar giderek anlaşmazlıklara çözüm bulunmaya çalışılmaktadır. Tarafların bu düzeye ulaşan anlaşmazlıklarının kökeni, büyük oranda ilgili kanun maddelerindeki eksiklik ya da hatalardan kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmada; yürürlükteki kıyı kanunu ve yönetmeliklerinin kıyı ile ilgili tanımları ele alınarak, uygulamada sorunlara neden olan içeriklerinin jeomorfolojik perspektifte

değerlendirilmesi, çeşitli mahkemelerde çok sayıda dava konusu olan problemlere çözüm önerileri yapılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda, uygulamada sorunlara neden olan içerikler jeomorfolojik yaklaşım ile irdelenerek öneriler getirilmeye çalışılmıştır. Uygulama problemleri olarak bu çalışmaya konu olan detaylar, komisyon ve kurullardaki çalışmalar sırasında sıkça karşılaşılan hususlar olup, çözülmesinde ya da açıklanmasında kıyı kanununun ilgili maddeleri sebebi ile bire bir hukuki güçlükler yaşanan örneklerden yola çıkılarak ele alınmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda, kıyı kenar çizgisi ve bu konu ile ilgili 81 adet dava dosyası

incelenmiştir. Daha sonra dava konusu olan problemler arazi çalışmaları ile yerinde, jeomorfolojik perspektifte tanımlama ve ölçümleri yapılmıştır. Sonuç aşamasında ise konu hem hukuki kapsamda, hem uygulamadaki içeriği ve hem de bilimsel yaklaşımı ile birlikte düşünülerek, uygulama sorunlarına çözüm önerileri yapılmıştır.

Kıyılar, yeryüzü şekillerinden biri olup, jeomorfolojik esaslar ile tanımlanır. Alçak ve yüksek kıyılar, bu kıyıların jeomorfolojik özellikleri, kıyı çizgisi değişiklikleri, kıyılardaki etken ve süreçler, kıyıların kullanım potansiyelleri, vb. konularda, jeomorfolojik perspektifte, çok sayıda ulusal ve uluslararası yayınlar yapılmıştır (AKKAN, 1970; BENER, 1967; DOĞU, 1986; ERİNÇ, 1955; ERİNÇ, 1970; ERİNÇ, 1971; ERİNÇ, 1986; EROL, 1963; EROL, 1975; EROL, 1989; GÖÇMEN, 1976; KAYAN, 1971; MATER ve TUROĞLU, 1997; MATER ve TUROĞLU, 2002; VAN, 1980). Bu araştırmalar, jeomorfolojik birim olarak farklı kıyı türlerinin karakteristik özellikleri ile incelendiği ve açıklandığı, kıyı jeomorfolojisi kapsamını detaylı olarak ortaya koyan çalışmalardan bazılarıdır.

KIYI KANUNUNUN TARİHSEL GELİŞİMİ

1926 yılında kabul edilen medeni kanunda kıyılar ile ilgili içerik; " Sahipsiz şeyler ile menfaat-i umuma ait mallar devletin tasarrufu altındadır" ifadesinden ibarettir. Kıyı konusundaki önemli gelişme 1972 anayasası ile gerçekleştirilmiştir. Bu anayasadaki 11.07.1972 tarih ve 1605 sayılı Kanun ve 6785 sayılı İmar Kanunu'na eklenen 7. ve 8. maddelerle, deniz, göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinde planlama ve yapılaşmaya ilişkin ilk yasal düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Buna rağmen o tarihlerde doğrudan, kıyılar ile ilgili bir düzenlemeden söz etmek mümkün değildir. Kıyıları konu alan ilk kanuni düzenlemeler 1982 anayasası ile yapılmıştır. 1982 Anayasası'nın 43. maddesi ile kıyıların kamu yararına kullanımını ilkesi tescil edilmiş, bu madde ile kıyılar devletin hüküm ve tasarrufu altına alınmıştır. Ayrıca "Deniz, göl ve akarsu kıyılarıyla, deniz ve göllerin kıyılarını çevreleyen sahil şeritlerinden yararlanmada öncelikli kamu yararı gözetilir" ifadesi yürürlüğe girmiştir. Yine bu dönemde; "Kıyılarla sahil şeritlerinin, kullanım amaçlarına göre derinliği ve kişilerin bu yerlerden yararlanma imkân ve şartları kanunla düzenlenir" hükmü getirilmiştir. Daha sonra, 27 Kasım 1984 tarihli ve 3086 sayılı Kıyı Kanunu ile kıyılar ile ilgili hükümler tek bir kanun içinde toplanmıştır. Bu Kıyı Kanunu ile kıyılardan faydalanma esasları belirlenmiş, herkesin eşit faydalanma ilkesi getirilmiş, ayrıca kıyı elemanları olan kıyı çizgisi, kıyı, kıyı kenar çizgisi, sahil şeridi gibi kavramlar tanımlanarak hukuki terminolojiye girmiştir. Ancak, bu kanun uzun süre yürürlükte kalamamıştır. Kabul edildikten yaklaşık 1,5 yıl sonra, 1986 yılında anayasa mahkemesi tarafından iptal edilerek yürürlükten kaldırılmıştır. Sonraki dört yıllık dönem boyunca kıyılar ile ilgili konular Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü tarafından 1987 yılında yayınlanan genelge ile yürütülmüştür. 04.04.1990 tarih, 3621 sayılı Kanun ve onun uygulanmasına yönelik ek ve değişiklik getiren 3830, 4971, 5398, 5728 ve 5801 sayılı uygulama yönetmelikleri halen Türkiye'de kıyılar

ile ilgili mevzuatı kapsayan ve yöneten kıyı kanunlarıdır (BİB, 1987; KK, 1972; KK, 1982; KK, 1984; KK, 1990; KKİ, 1986; KKUDY, 1992a; KKUDY, 1992b; KKUDY, 2003; KKUDY, 2005; KKUDY, 2008a; KKUDY, 2008b; TOK, 2008).

YÜRÜRLÜKTEKİ KIYI KANUNU

Kıyılar ile ilgili hukuksal işlemler Kıyı Kanunu ve Kıyı Kanunu'nun uygulanmasına dair yönetmelik esasları ile yürütülmektedir. Bu kanun, deniz, tabii ve suni göl ve akarsu kıyıları ile bu yerlerin etkisinde olan ve devamı niteliğinde bulunan sahil şeritlerinin doğal ve kültürel özelliklerini gözeterek koruma ve toplum yararına açık, kamu yararına kullanma esaslarını tespit etmek amacıyla düzenlenmiştir (KK, 1990; Madde 1). 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nun 5. ve 16. maddeleri gereğince hazırlanan ve yürürlüğe konulan Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik'in amacı; deniz, doğal ve yapay göller ve akarsularda kıyı kenar çizgisinin tespiti, kıyıların kullanılması ve korunması ile kıyılarda, doldurma ve kurutma yoluyla kazanılan alanlarda, deniz ve göllerin kıyıların devamı niteliğinde olan sahil şeritlerinde planlama ve uygulama esaslarını belirlemektir (KKUDY, 1992a; Madde 2).

Yürürlükte bulunan Kıyı kanunu kapsamında temel kıyı elemanları şu şekilde tanımlanmıştır (KK, 1990; KKUDY, 1992a).

Kıyı Çizgisi: Kıyı Kanunu'nda kıyı çizgisi; Deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, taşkın durumları dışında, suyun karaya değdiği noktaların birleşmesinden oluşan çizgi olarak tanımlanır (KK, 1990). Daha sonra çıkan, Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (KKUDY, 1992a; KKUDY 1992b) ile bu tanıma, "... meteorolojik olaylara göre değişen doğal çizgidir" ifadesi eklenmiş ve ayrıca tanım "Doğal ve yapay göllerde DSİ Genel Müdürlüğünce belirlenen maksimum su kotu kıyı çizgisini belirler" ifadesi ile zenginleştirilmiştir (Şekil 1).

Kıyı Kenar Çizgisi: 1990 yılında kabul edilen 3621 sayılı Kıyı Kanununda kıyı kenar çizgisi; deniz, tabii ve suni göl ve akarsularda, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık ve benzeri alanların doğal sınırı olarak tanımlanmıştır. Bu tanım 1.7.1992 tarih ve 3830 sayılı Kanun ile kısmen değiştirilmiştir. Buna göre, Kıyı Kenar Çizgisi; deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların, alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde, kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu kumsal ve kıyı kumullarından oluşan kumluk, çakıllık, kayalık, taşlık, sazlık, bataklık benzeri alanların doğal sınırı, dar-yüksek kıyı özelliği gösteren kesimlerinde ise yamaç ya da falezin üst sınırıdır. Bu sınır doldurma suretiyle arazi elde edilmesi halinde de değiştirilemez. Kıyı kenar çizgisi tespitine konu olmayan akarsuların, deniz, tabii ve suni göllerle birleştiği yerlerde, kıyı kenar çizgisi olarak tespit edilir.

Kıyı: Kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi arasındaki alandır (KK, 1990). Bu tanım Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik ile aşağıdaki kapsamda geliştirilmiştir (KKUDY, 1992a; KKUDY 1992b) (Şekil 1).

Alçak-basık Kıyı: Kıyı çizgisinden sonra da devam eden, kıyı hareketlerinin oluşturduğu plaj, hareketli ve sabit kumulları da içeren kıyı kordonu lagün alanları, sazlık, bataklık ile kumluk, çakıllık, taşlık ve kayalık alanları içeren kıyılardır (KKUDY, 1992a; KKUDY 1992b).

Dar-yüksek Kıyı: 3621 sayılı Kıyı Kanunu'nda kıyı kenar çizgisinin, kıyı çizgisi ile çakıştığı kıyılar "dar kıyı" olarak tanımlanmıştır (KK 1990). 3830 sayılı kanunda ise plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılar olarak tanımlanmıştır (KKUDY, 1992a; KKUDY, 1992b).

Sahil Şeridi: Deniz, tabii ve suni göllerin kıyı kenar çizgisinden itibaren kara yönünde yatay olarak en az 100 metre genişliğindeki alandır. İki bölümden oluşan bu alan kullanım amacı ve doğal eşiklere göre belirlenir (KKUDY, 1992a)(Şekil 1).

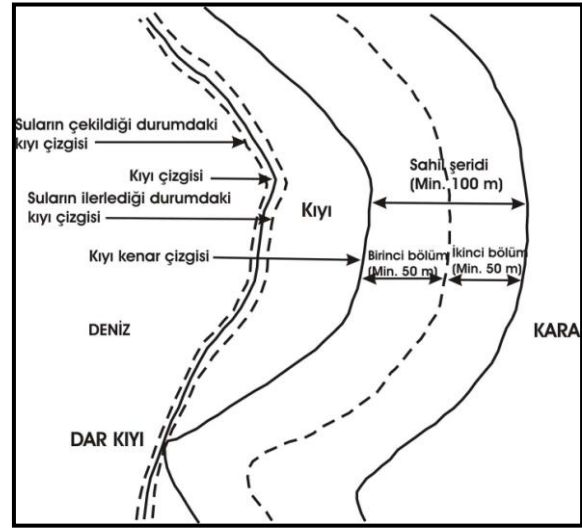
Sahil şeridinin birinci bölümü; Sahil şeridinin tümü ile sadece açık alanlar olarak düzenlenen; yeşil alan, çocuk bahçesi, gezinti alanları, dinlenme ve bu yönetmelikte tanımlanan rekreatif alanlardan ve yaya yollarından oluşan, kıyı kenar çizgisinden itibaren, kara yönünde yatay olarak 50 metre genişliğinde belirlenen bölümdür.

Sahil şeridinin ikinci bölümü; Sahil şeridinin birinci bölümünden sonra kara yönünde, yatay olarak en az 50 metre genişliğinde olmak üzere belirlenen ve üzerinde sadece Kanunun 8 inci maddesinde ve bu Yönetmelikte tanımlanan toplumun yararlanmasına açık günü birlik turizm yapı ve tesisleri, taşıt yolları, açık otoparklar ve arıtma tesislerinin yer aldığı bölümdür (Şekil 1).

JEOMORFOLOJİK BİRİM OLARAK "KIYI"

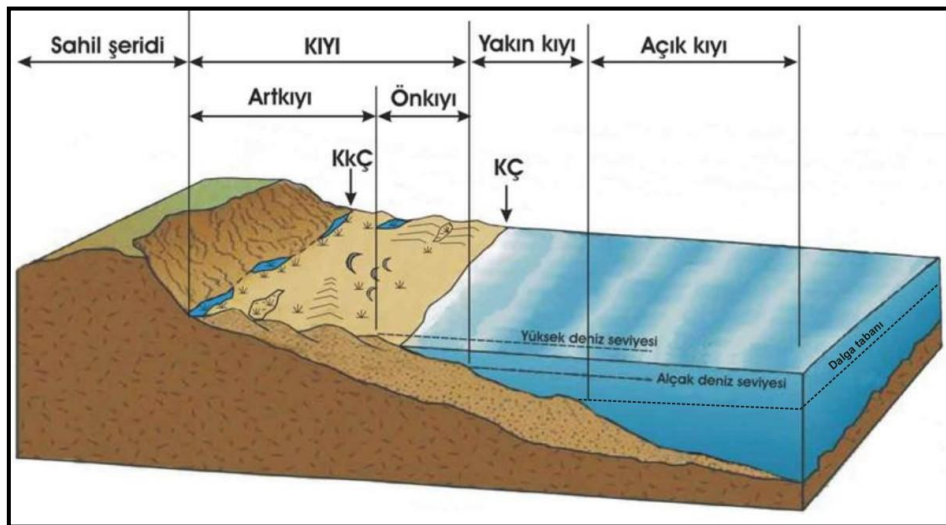
Kıyı; jeomorfolojik etken ve süreçlerin kontrolünde aşınım ve birikim olaylarının gelişimi ile oluşan yeryüzü şekillerinden biridir. Doğal ya da yapay su kütlesi (deniz, göl veya akarsu) ile karasal koşulların hâkim olduğu saha ara-

sındaki geçiş bölgesini temsil eder (Şekil 2, Foto 1). Bu bölgeyi su kütlesi tarafından kıyı çizgisi, kara tarafından ise kıyı kenar çizgisi sınırlar. Genel olarak, yüksek ve alçak kıyı olarak iki temel sınıfa ayrılır. Bu iki kıyı tipinin jeomorfolojik elemanları da farklıdır. Yüksek kıyılarda çoğu kez kıyı ile kıyı kenar çizgisi çakışır. Alçak kıyılarda ise önkıyı ve art kıyından oluşan kıyı yüzlerce metre, hatta bazen km lerce genişliklere ulaşabilir. Kıyıların gelişim ve oluşumunda yapı ve litoloji ile iklim özellikleri, tektonik ve östatik hareketler önemli rol oynar (BRADSHAW vd., 1989; CARTER, 1988; CHRISTOPHERSON, 1997; DUXBURY ve DUXBURY, 1989; ERİNÇ, 1971; ERİNÇ, 1986; EROL, 1989; PİNİT, 1996; STRAHLER ve STRAHLER, 1997; VILES ve SPENCER, 1995).

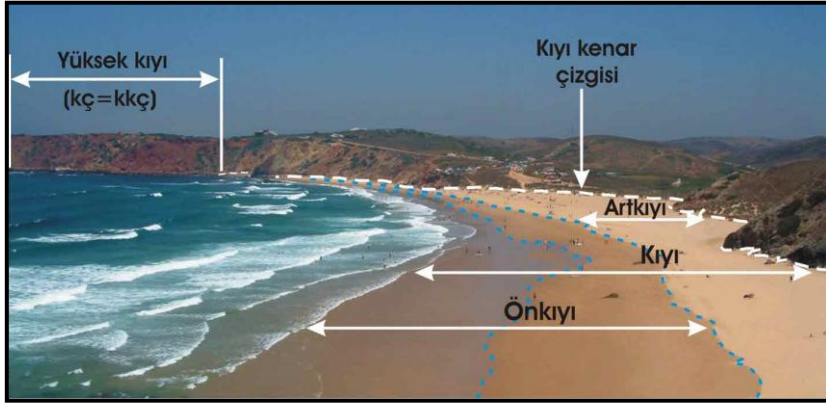
Şekil 1: Kıyı Kanunu'ndaki tanımlamaları gösterir kroki (KKUDY 1992-a, KKUDY 1992-b).

Figure 1: The sketch showing the definitions in the Coast Law (KKUDY, 1992a; KKUDY, 1992b).

Şekil 2. Kıyının bölümleri (BRADSHAW vd., 1989; CHRISTOPHERSON, 1997; DUXBURY ve DUXBURY, 1989; ERİNÇ, 1971; ERİNÇ, 1986; PİNİT, 1996; VILES ve SPENCER, 1995 den faydalanılmıştır). KÇ: Kıyı çizgisi, KkÇ: Kıyı kenar çizgisi.

Figure 2. The parts of coast (Benefit from BRADSHAW et al, 1989; CHRISTOPHERSON, 1997; DUXBURY ve DUXBURY, 1989; ERİNÇ, 1971; ERİNÇ, 1986; PİNİT, 1996; VILES ve SPENCER, 1995). KÇ: Shore line, KkÇ: Shore edge line.

Fotoğraf 1. Kıyının jeomorfolojik elemanları. kç: Kıyı çizgisi, kkç: Kıyı kenar çizgisi (Foto: H. Lohninger, 2004, Algarve (Portekiz)).
Photo 1. The geomorphic components of coast. kç: Shore line, kkç: Shore edge line (Foto: H. Lohninger, 2004, Algarve (Portekiz)).

“Kıyı çizgisi”, kıyının su kütlesi tarafındaki sınırıdır. Suyun, taşkın durumları dışında, her hangi bir anda karaya değdiği noktaların birleştirilmesi ile oluşturulan, kara ile su ortamını birbirinden ayıran çizgidir. Meteorolojik olaylara, med-cezir vb. doğa olaylarına bağlı olarak meydana gelen su seviyesi yükselmesi veya alçalması kıyı çizgisinin değişmesine neden olur. Bu yüzden sabit bir çizgi olmayıp, önkıyı içinde değişiklik gösterir (ERİNÇ, 1971; Erol, 1989)(Şekil 2, Foto 1).

Jeomorfolojik kapsamda “Kıyı Kenar Çizgisi”; denizel koşulların etkisi altındaki alan ile karasal koşulların etkisi altındaki alanı birbirinden ayıran ve jeomorfolojik anlamda kıyı olarak tanımlanan alanın kara yönündeki doğal sınırıdır. Bu sınır, hem korunması gereken doğal kaynak niteliğindeki kıyının kara yönündeki sınırını ve hem de yerleşimin ve özel mülkiyetin deniz yönündeki sınırını temsil eder. Deniz, tabii ve suni göl ve akarsuların alçak-basık kıyı özelliği gösteren kesimlerinde, kıyı çizgisinden sonraki su hareketlerinin oluşturduğu kumsal (önkıyı) ve rüzgârların kontrolünde hareket eden denizel kumlardan oluşan hareketli kumulları, kum tepeleri, sazlık, bataklık, vb. unsurlarıyla deniz etkisinin doğal ortam üzerinde doğrudan veya dolaylı olarak hissedildiği alanların (artkıyı) kara yönündeki sınırınıdır. Bu genel tanım, kıyı kenar çizgisi tespitinin hukuki olmaktan öte, daha çok bilimsel araştırma ile belirlenen bir sonuç olduğunu göstermektedir.

“Alçak kıyılar” iki bölümden oluşur. Kıyının su kütlesi tarafında yer alan, su hareketlerinin etkisi altındaki bölümü “önkıyı” olarak tanımlanır (Şekil 2, Foto 1). Buradaki etkenler; dalgalar, kıyı boyu akıntıları, med-cezir olayları ve rüzgârlardır. Önkıyı zonu bu etkenlerin faaliyetleri sonucu meydana gelen aşındırma ve biriktirme olayları ile belirginleşir. Plaj hilalleri, kıyı okları, kumdan oluşan koy setleri, alçak ve yüksek plaj setleri (fırtına setleri), ön kıyının kumsaldaki jeomorfolojik delilleridir. Ayrıca fırtınalı havalarda dalgaların taşıdığı kumsala bıraktığı yosun, denizel kavkılar, denizel çakıllar ve hatta antropojenik atıklar da önkıyı üzerindeki birikim unsurları ve su hareketlerinin sınırına ait izler olup ön kıyı delilleridir. Bu birikim unsurları kıyı çizgisine kabaca paralellik gösterecek şekilde farklı kademeler ve mesafelerde, az çok birbirine paralel uzanan çizgisellikler oluştururlar. Ön kıyıda bu mikro şekillerin boyutları ve

şekil özellikleri dalga ve kıyı boyu akıntılarının enerjilerine bağlı olarak kısa süreler içinde değişiklik gösterirler. Bu değişimi ağırlıklı olarak meteorolojik olaylar yönlendirir. Önkıyının deniz altındaki belirgin delilleri su yüzeyine yakın kum barları, kum teraslar, su hareketleri ile kum yüzeyinde oluşan rippel marklarıdır. Ripple markları; su hareketlerinin ilerleme yönüne dik doğrultularda birbirine paralel olarak oluklar ve sırtlardan oluşan birkaç cm genişlik ve yüksekliklerdeki mikro kumul şekilleridir. Artkıyı kumulları üzerindeki ripple markları ise rüzgârın etkisi sonucu aynı şekil özellikleri ile meydana gelirler (Foto 2). Önkıyıyı oluşturan denizel malzemelerin cins, strüktür ve tekstür özellikleri de yine dalga ve akıntıların enerjileri ile ilişkilidir. Örneğin; fırtınalı hava koşullarının yıl boyu etkili olduğu kıyılarda kum boyutundaki ince taneli malzemeler doğal eliminasyon ile kolaylıkla taşınıp kıyıda uzaklaştırılacağından kıyı çakıllı plaj niteliği kazanacaktır. Kıyıda dalga ve akıntı enerjisinin düşük olması ise birikimin kum boyutunda ince taneli malzemenin oluşmasına neden olur. Dolayısıyla önkıyı, su hareketlerinin gerek jeomorfolojik ve gerekse sedimentolojik kendine özgü delillerini barındırması ile kıyının bir bölümü olarak ayırtlanabilir.

“Artkıyı” alçak kıyıların kara tarafındaki diğer bölümünü oluşturur. Artkıyı; tamamen denizel kökenli malzemelerin rüzgâr etkisi ile taşınması sonucu meydana gelen, kum tepeleri, hareketli kumullar, makro ve mikro kumul şekillerinin yer aldığı, yer yer denizel kavkı ve çakılların karışık ya da depo olarak bulunduğu, üzerinde yer yer kurakçıl ve halofitlerin geliştiği, sazlık, bataklık ve lagüner ortam içeren kıyı alanıdır (Şekil 2, Foto 1-6). Aktif kumullardan oluşan artkıyı kumul kumları genellikle iyi derecede yıkanmış denizel kumlar olup, kil ya da silt boyutunda, karasal kökenli ince taneli malzemeler içermezler. Üzerlerinde karasal kökenli (alüviyal) örtü yoktur. Sabit kumulların aktif kumullardan ayrılması ve güncel kıyı zonu dışında bırakılması doğru bir yaklaşımdır. Zira ilkel kökenleri kıyı etken ve süreçlerine ait olsa da günümüzde bu kumullar karasal koşulların etkisi altında olup, üzerinde karasal kökenli toprak ve bitkisel örtünün gelişmesi sonucu sabit (ölü, fosil) kumul niteliği kazanmışlardır. Yine artkıyı içinde, ilkel kökeni kıyı etken ve süreçlerine ait olmasına karşın daha sonraki jeomorfolojik gelişmelere bağlı olarak çimentolaşarak, hatta kısmen diyajenez geçirecek sabitleşen kumulların

da kıyı zonu dışında bırakılması doğru bir yaklaşımdır. Zira bunlar günümüz kıyı etken ve süreçlerinin şekillendirici ya da yönlendirici etkinliğinde değildir. Artkırıların genişlikleri kıyı ve çevresinin topografik özellikleri ile yakından ilişkilidir. Bazen birkaç metre genişliklerde olabilecekleri gibi, özellikle deltalar, kıyı boyu ovaları ve diğer kökenli kıyı boyu düzlükleri üzerinde yüzlerce metre hatta km lerce genişliklerde olabilirler (AKKAN, 1970; BENER, 1967; CARTER, 1988; DOĞU, 1986; ERİNÇ, 1970; ERİNÇ, 1971; ERİNÇ, 1986; EROL, 1989; GÖÇMEN, 1976; KAYAN, 1971; VİLES ve SPENCER, 1995; MATER ve TUROĞLU, 1997; MATER ve TUROĞLU, 2002).

“Yakın kıyı” ve “açık kıyı” tanımlamaları su kütlesi içindeki, denizel kıyı olarak da adlandırılan, diğer morfolojik birimlerdir. Yakın kıyı; kum birikimlerinden oluşan su içindeki kıyı boyu barları ve kum tepelerinin yer aldığı bölümdür (Şekil 1). Burası aynı zamanda dalga tabanının çarparak kırılmaya başladığı, dalga kırılma zonunu oluşturur. “Açık kıyı” zonu ise denizel kıyının deniz tarafındaki son bölümüdür. Kıyı morfodinamik etkilerinin giderek zayıfladığı bu zonun genişliği batimetrik özelliklere, kıyı dinamizmine ve meteorolojik koşullara bağlıdır (BRADSHAW et al., 1989; CHRISTOPHERSON, 1997; DUXBURY ve DUXBURY 1989; PİNET, 1996; VİLES ve SPENCER, 1995).

Fotoğraf 2. Su hareketleri ve rüzgârın oluşturduğu ripple marklar (Foto H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya).
Photo 2. Ripple Marks formed by water motions and wind (Photo: H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya).

Fotoğraf 3. Artkıyadaki hareketli (aktif) kumul tepeleri ve kumul sırtları (Foto H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya).
Photo 3. Active sand dunes and sand ridges in the backshore zone (Photo: H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya).

Fotoğraf 4. Hareketli (aktif) kumul tepeleri, kumul sırtları artkıyadaki rüzgâr aşındırma ve biriktirme şekilleridir (Foto H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya).
Photo 4. Active sand dunes and sand ridges in the backshore zone are wind erosion and deposition forms (Photo: H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya).

Fotoğraf 5. Kumul tepelerinin kara tarafında sazlık ve lagüner ortamlar oldukça yaygındır (Foto H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya)).
Photo 5. Lagoons and rushes very much widespread on land side of sand dunes (Photo: H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya)).

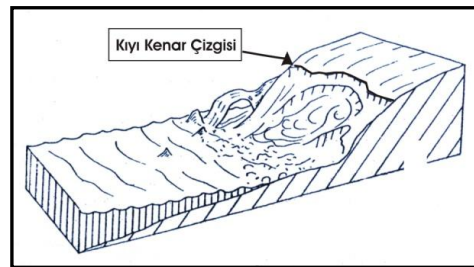
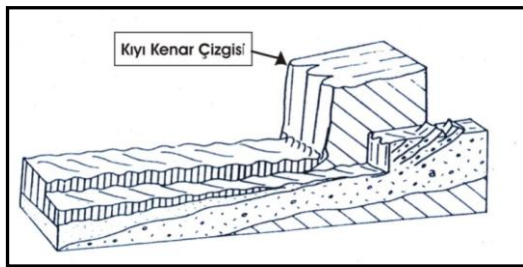

Fotoğraf 6. Kumul tepelerinin kara tarafındaki bazı lagüner yaz aylarında tuzlu bataklıklara dönüşürler (Foto H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya)).

Photo 6. Some lagoons turn into salt-marsh on land side of sand dunes in summer time (Photo: H. Turoğlu 2009, Karasu (Sakarya)).

“Yüksek kıyılar”; yapısal, tektonik, erozyonel ya da litolojik kökenli, yamaç eğimleri alçak kıyılara oranla çok daha fazla olmakla beraber yerden yere farklılıklar gösteren, kıyı zonunun olmadığı ya da çok dar bir ön kıyı zonununa sahip bulunan kıyılardır. Yüksek kıyılardaki falezler, dalga ve akıntıların aşındırma faaliyetleri ile meydana gelen aşınım şekillerinden biridir. Ana kaya cinsine ve tektonik yapıya

bağlı olarak bazen 80-90 dereceye varan dikliklere sahip olabilirler. Ancak bazı falez dikliklerinin ise düşük eğim derecesine sahip olduğu görülür. Bu örnekler, ana kayası pekişmemiş çökel birimlerden oluşan kıyılarda daha sıklıkla ve daha az eğimle görülür (Şekil 3, Foto1, 7). Yüksek kıyılarda, kıyı kenar çizgisinin, dikliğin üst kısmından geçirilmesi, jeomorfolojik olarak doğru olan tespittir.

Şekil 3. Dar - yüksek kıyı tipleri (ERİNÇ, 1986).
Figure 3. Types of cliffed coasts (ERİNÇ, 1986).

Fotoğraf 7. Yüksek kıyılarda kıyı çizgisi ile kıyı kenar çizgisi genellikle çakışır (Foto: H. Turoğlu 2008, İğneada (Kırklareli).
Photo 7. The shoreline and coastline generally overlay on cliffed coasts (Photo: H. Turoğlu 2008, İğneada (Kırklareli).

KIYI KANUNUNUN UYGULANMASINDAKİ PROBLEMLER

Yürürlükte olan 3621 ve 3830 sayılı kıyı kanunlarının uygulanmasında gündeme gelen problemler, kanun maddelerindeki jeomorfolojik olarak bilimsel tanımlama eksiklikleri veya hatalarından kaynaklanmaktadır. Bu konudaki en önemli tanım “Kıyı Kenar Çizgisi” tespitine esas olan bölüm ve maddelerde yer alır.

Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti

Kıyı Kenar Çizgisi'nin tespiti 3621 sayılı Kanun'daki Madde 9 da ve 3830 sayılı Kanun'un ikinci bölümünde, “Komisyonun Teşekkülü, Çalışma Usul ve Esasları, Kıyı Kenar Çizgisinin Tespiti ve Onayı” başlıkları ile Madde 6-11 de detaylı olarak açıklanmıştır. Kıyı kenar çizgisi, valiliklerce, kamu görevlilerinden oluşturulacak en az 5 kişilik bir komisyonca tespit edilir. Bu komisyon; jeoloji mühendisi, jeolog veya jeomorfolog, harita ve kadastro mühendisi, ziraat mühendisi, mimar ve şehir plancısı, inşaat mühendisinden oluşur. Komisyonca tespit edilip valiliğin uygun görüşü ile birlikte gönderilen kıyı kenar çizgisi, Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca onaylandıktan sonra yürürlüğe girer. Komisyonun çalışma usul ve esasları Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca hazırlanan yönetmelik ile belirlenir.

Kıyı Kenar Çizgisinin belirlenmesindeki karmaşa

Kıyıyı kara yönünde sınırlayan kıyı kenar çizgisinin belirlenmesi, komisyon ve heyetler tarafından, yukarıda sözü edilen jeomorfolojik deliller gözetilerek yapılmaktadır ya da yapılmalıdır. Hukuki davalarda ise kanun ve yönetmelik maddeleri dikkate alınır. Beklenen şey; her iki yaklaşım ile elde edilen sonuçların birbiri ile örtüşmesi ve birbirini desteklemesidir. Ancak ilgili kanun ve yönetmeliklerdeki eksiklik ve hatalar uygulamada, kıyı kenar çizgisi tespit sonuçları hakkında taraflar arasında ihtilaflara neden olmaktadır.

Alçak-basık kıyılar:

Yürürlükteki kıyı kanununda belirtilen “Kıyı Kenar Çizgisi” tanımlaması iki önemli jeomorfolojik esas üzerine yapılmış-

tir. Bu esaslardan biri kıyının jeomorfolojik tanımlamasıdır. Diğer ise bu jeomorfolojik karakterin oluşmasındaki etkenin ifadesidir. Alçak ve basık kıyılarda kıyı kenar çizgisini belirlemek için kıyının jeomorfolojik tanımlamasının yapılmaya çalışılmış olmasına karşın, bu tanımlamada kıyıdaki etkenlerin ifadesi eksiktir. İnsan hakları mahkemelerine kadar giden davaların kökeni büyük oranda kanundaki bu eksiklikten kaynaklanmaktadır. Zira 3621 ve 3830 sayılı kanunlarda kıyının jeomorfolojik özelliklerini belirleyen etken olarak sadece su hareketleri (dalga ve akıntılar) gösterilmektedir. Oysa kıyı jeomorfolojik bir birim, yeryüzü şekillerinden biridir ve oluşumunda hem dalga ve akıntılar (yani su hareketleri) hem de rüzgâr etkenleri birlikte rol oynarlar. Oysa kanunda, rüzgârın oluşturduğu kumullardan söz edilmesine karşın, rüzgâr etkenine yer verilmemiştir.

Bu durumda, Kıyı Kenar Çizgisi komisyonları ya da bilirkişi heyetleri jeomorfolojik esasları dikkate alarak kıyı kanunu tanımlamasına uygun kıyı kenar çizgisini belirlediğinde, karşı tarafa itiraz etme hakkı doğmaktadır. Çünkü hem 3621 ve hem de 3830 sayılı kanunlarda “... **kıyı çizgisinden sonraki kara yönünde su hareketlerinin oluşturduğu** ...” ifadesi yer alır. Yani bu ifadeden, kıyı; sadece su hareketlerinin etkisi altındaki alan olduğu anlamı çıkarılmaktadır. Deniz ya da göl sularının alçak ve yüksek seviyeleri, kıyı akıntıları ile fırtına, dalga seviyelerine bağlı su hareketleri plajları, alçak ve yüksek plajları, plaj hilallerini meydana getirirler. Plajlar jeomorfolojik yaklaşımda kıyı birikim şekilleri olup, su hareketlerinin enerjisiyle ilgili olarak çakıl, kavkı kırıntıları ve/veya kumsal kumundan oluşurlar. Kıyı kanununda sadece “**su hareketleri**” etkeninden söz edilmekte ve şekil olarak kıyı kumullarından da bahsedilmesine rağmen onları oluşturan rüzgâr etkeninden bahsedilmemektedir. Bu durum uygulamada taraflardan birine itiraz hakkı doğurmaktadır. Kıyı çizgisinden kara yönünde yüzlerce metre hareketli kumul kumullarının devam ettiği örnek alanlar bu tür sorunların yaşandığı problemleri hukuki davalar haline dönüşmektedir. İtiraz eden taraf, deniz ya da göl suyuna ait su hareketlerinin nasıl yüzlerce metre kara yönünde kıyı kumu ve hareketli kumul kumu üzerinde etkili

olduğunun cevabını istemekte ve bundan dolayı belirlenen kıyı kenar çizgisine itiraz etmektedir.

Dar-yüksek Kıyı:

3621 ve 3830 sayılı kanunlar dar-yüksek kıyılar için “plaj ya da abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılar” şeklinde bir tanımlama yapmıştır (KK, 1990; KKUDY, 1992a). Jeomorfolojik olarak hatalı olan bu tanıma göre kıyı kenar çizgisi tespitinin doğru olarak yapılmasının bilimsel zorlukları vardır.

Bu tip kıyılarda, kıyının bölümlerinden olan önkıyı ya yoktur ya da kısmen gelişmiştir. Ancak, artkırı yoktur. Kanundaki ifade hatası abrazyon platformu olmayan veya çok dar olan şev veya falezle son bulan kıyılar ifadesinden kaynaklanmaktadır. Falez, jeomorfolojik anlamda bir yüksek kıyı elemanıdır. Kıyılardaki dikliklerin falez olarak tanımlanabilmesi için bu dikliklerde genel olarak dört temel delil aranır. Bunlar;

- Dalga ve akıntıların aşındırması ve yıkıntılarla oluşan diklik,
- Dikliğin alt kesiminde, deniz seviyesinde aşınım ile meydana gelmiş çentik,
- Çentiğin önünde su seviyesinden çok derinde olmayan ve anakayadan oluşan dalga aşındırması düzlüğü (yani abrazyon platformu),
- Dikliğin önünde anakaya döküntüleridir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, 3621 ve 3830 sayılı kanunlarda ifade edilenin aksine, falezlerin doğası itibarı ile abrazyon platformunun olması beklenir. Bir başka ifade ile kanuna göre olmaması gereken “abrazyon platformu” bilimsel anlamda falez oluşumunun doğal bir sonucu ve aranması gereken önemli delillerinden biridir. Falez dikliği, anakayanın cinsinden dolayı ya da yamaç problemleri nedeniyle az olabilir. Bu gibi durumlarda falez çentiği belirgin değildir ve ön kıyı gelişme fırsatı bulur. Su hareketleri her zaman olmasa da yılın belirli dönemlerinde ve değişik şiddetlerde yamaç üzerinde aşındırma yaparak, yamaç problemlerine ve dolayısıyla falezin gerilemesine neden olurlar. Kanundaki dar kıyı, bu gelişimin sonucu ortaya çıkan önkıyıyı tanımlamaktadır. Bu durumdaki yüksek kıyılarda da anakayadan oluşan az eğimli diklik önünde abrazyon platformu gelişmiş olmalıdır. Falezin ve onun parçası olan abrazyon platformunun oluşmasını sağlayan su hareketleridir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Asliye ve Sulh Hukuk Mahkemelerinde devam eden kıyı ile ilgili binlerce dava davacı, davalı ve hukuk sistemimizi meşgul etmektedir. Bu davalarda esas alınan

04.04.1990 tarih ve 3621 sayılı Kıyı Kanunu ile bu kanuna ek ve değişiklikler getiren Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik’lerdir. Bu kanun ve yönetmeliklerde, kıyı elemanlarına ait yapılan tanımlamalarda, jeomorfolojik perspektifteki eksiklik ve hatalar mevcut anlaşmazlıkların en önemli sebeplerinden biridir. Çünkü kıyı kenar çizgisi

tespit komisyonu ve/veya mahkeme talepleri ile oluşturulan bilirkişi heyetlerinin kıyıyı ve kıyı kenar çizgisini doğru olarak belirlemesi sorunu çözmektedir. Zira taraflar, ilgili kanun maddelerindeki tanımlama ve açıklamaları esas aldıklarında ki buna mecburdurlar, komisyon veya bilirkişi raporu ile çelişen, kendilerine göre ve hukuki olarak haklı görünen itiraz gerekçeleri bulmaktadırlar. Bu durumun çözülebilmesi için;

- “Kıyı” bir yeryüzü şekli, jeomorfolojik bir birimdir. Kıyı jeomorfolojisinde çeşitli kıyı tipleri ve bu tiplerin de çeşitli jeomorfolojik elemanları vardır. Kıyı kanununda yer alan konu ile ilgili tanımlama hataları ve eksiklikleri giderilmeli, jeomorfolojik detayı tam ve doğru olarak içerecek düzenlemeler yapılmalıdır. Zira mevcut kanundaki eksik içerik, raporlardaki kapsam ve tanımlamalar ile örtüşmediğinde itiraz hakkı doğmaktadır.
- Jeomorfolojik yaklaşım ile kıyı tanımının yapılması, kıyı tiplerinin sınıflandırılarak, bölümlerinin belirtilmesi gerekmektedir.
- Alçak-basık kıyıların bölümlerinin oluşmasında rol oynayan etkenler tartışmaya fırsat vermeyecek şekilde belirtilmelidir. İlgili kanunda özellikle; aşındırma ve biriktirme faaliyetleri ile önkıyıyı şekillendiren etken olan su hareketlerini (dalga ve akıntılar) vurgulamak gerekmektedir.
- Kıyı Kanundaki eksikliklerden biri de önkıyıyı tanımlayacak, önkıyının jeomorfolojik elemanlarını kapsayan açıklama eksikliğidir. Bu eksikliğin yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda geliştirilerek telafi edilmesine ihtiyaç vardır.
- Alçak-basık kıyıların diğer bölümü olan artkıyının Kıyı Kanunu’ndaki tanımı jeomorfolojik perspektifte yapılmalı, artkıyı üzerindeki aşındırma ve biriktirme faaliyetlerini yönlendiren rüzgâr etkeni ön plana çıkarılacak şekilde belirtilmelidir. Zira uygulamada en önemli problemler “rüzgâr” etkeni belirtilmediği için çıkmaktadır.
- Yürürlükteki kanun ve yönetmeliklerde alçak-basık kıyı tanımlamasında yer alan “sabit kumullar” ifadesi hatalıdır ve bu yeryüzü elemanları güncel kıyı zonunun dışında kalması gereken jeomorfolojik unsurlardır. Zira sabit (ölü, fosil) kumullar ilksel kökenleri denizel etken ve süreçlerin kontrolünde gelişmiş olsalar dahi, sonraki jeomorfolojik gelişmelere bağlı olarak sabit hale gelmişlerdir. Bunları kıyı elemanları olarak kabul etmek doğru değildir.
- Dar-yüksek kıyı tanımlamasında yüksek kıyı kavramı jeomorfolojik yaklaşım ile kökensel olarak yapılarak, delilleri kökenlerine göre yapılan sınıflamaya ait türlerin özelliklerine dayandırılmalıdır. Aksi halde mevcut kanunda olduğu gibi; “abrazyon platformu olmayan falezler” hatasına düşülür ve hukuki problemlere neden olur.
- Kanun ve yönetmeliklerde yer alan tanımlarda kıyı kenar çizgisi ön plana çıkarılarak onun belirlenmesine

yönelik açıklamalar ağırlıklı olarak verilmiştir. Oysa önemli olan kıyıdır. Kıyı çizgisi ve kıyı kenar çizgisi kıyı morfolojik biriminin deniz ve kara tarafına ait sınırını oluşturmaktadır. Dolayısıyla, esas olan kıyı jeomorfolojik birimini zon olarak belirlemektir. Bu belirleme doğru olarak yapıldığında zaten kıyı zonunun kara tarafındaki sınırı kıyı kenar çizgisidir. Bu yaklaşım; kıyı yer şeklinin bir bütün olarak ele alınmasını sağlayarak, onun hem deniz tarafındaki ve hem de kara tarafındaki sınırlarının doğru olarak belirlenmesine imkân verecektir. Mevcut uygulamada; bu bütünsel yaklaşım gözetilmemekte, doğrudan kıyı kenar çizgisinin tespitine yönelik bir yaklaşım empoze edilmektedir. Bu durum kıyı kenar çizgisi tespitlerinde sorunlara neden olmakta, bütünün bir elemanı aranırken, o elemanın bütün içindeki etken ve süreçlerin etkileşimsel sonuçları göz ardı edilmektedir. Dolayısıyla hem kıyı kanunundaki belirlemeleri yapan teknik ekip, hem de hukuki davaların tarafları esas üzerinde anlaşma zorluğu çekmektedirler.

- Yukarıdaki ikazlar da dikkate alınarak, kıyının belirlenmesinde esas olan ve arazide aranması gereken jeomorfolojik deliller eksiksiz olarak kanunun ilgili maddelerinde belirtilmelidir.
- Kıyı kenar çizgisi tespit komisyonlarında ve bilirkişi heyetlerinde mutlaka bir jeomorfolog bulundurulma zorunluluğu getirilmelidir. Zira bu, jeomorfolojik bir tanımlama ve tespitin doğru şekilde yapılmasının temel gereğidir.

Kıyılardan faydalanma konusundaki sorunların boyutları, kıyı kanununda yeni bir düzenleme yapılmasını zorunlu hale getirmiştir. Mevcut kanunda, eksiklikleri giderecek jeomorfolojik içerikte ek ve değişiklik getiren düzenlemelerin yapılması, tanımlama ve tespit anlaşmazlıklarının çözümünü sağlayacaktır. Dilek ve beklentimiz; yukarıdaki eksikliklerin ve hataların giderildiği bir taslağın hazırlanması ve kanunlaşarak yürürlüğe konulmasıdır.

KAYNAKLAR

- AKKAN, E. (1970). *Bafra Burnu Delice Kavşağı arasında Kızılırmak vadisinin jeomorfolojisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- BİB, 1987, *Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Yapı İşleri Genel Müdürlüğü Genelgesi*, Tarih: 15 Temmuz 1987, No: B-01, Gn. Md.110.
- BRADSHAW, M.J., ABBOT, A.J. ve GELSTHORPE, A.P. (1989). *The Earth's Changing Surface*, London: Hodder and Stoughton Educational.
- BENER, M. (1967). "Göksu Deltası", *İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü Dergisi* 8(16): 86-100.
- CARTER, R.W.G. (1988). *Coastal Environments*, London: Academic Press.
- CHRISTOPHERSON, R.W. (1997). *Geosystems, An Introduction to Physical Geography*, UK: Prentice Hall.
- DOĞU, A.F. (1986). *Köyceğiz-Dalaman Ovaları ve çevresinin jeomorfolojisi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (Basılmamış Doktora Tezi).
- DUXBURY, A.C. ve DUXBURY, A.B. (1989). *An Introduction to the world's Oceans*, England: Wm. C. Brown Publishers.
- ERİNÇ, S. (1955). "Gediz ve Küçükmenderes Deltalarının Morfolojisi", *9. Coğrafya ve Meslek Haftası, Tebliğler ve Konferanslar*: 33-66, İstanbul: Türk Coğrafya Kurumu.
- ERİNÇ, S. (1970). "Nereye Kıyı Denir?", *Cumhuriyet*, 8 Şubat 1970: 2, İstanbul.
- ERİNÇ, S. (1971). *Jeomorfoloji II, Genişletilmiş 2. Baskı*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- ERİNÇ, S. (1986). "Kıyılardan yararlanmada hukuki düzenlemelere jeomorfolojinin katkısı", *Jeomorfoloji Dergisi* 14: 1-5.
- EROL, O. (1963), *Asi Nehri Deltasının jeomorfolojisi ve dördüncü zaman deniz-akarsu sekileri*, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- EROL, O. (1975). "Ayvalık güneyi, Altınova çevresinde Madra Çayı Deltasının Holosen birikintileri ve deltanın gelişim safhaları", *Coğrafya Araştırma Dergisi* 7: 1-43.
- EROL, O. (1989). "Türkiye'de kıyıların doğal niteliği, kıyının ve kıyı varlıklarının korunmasına ilişkin "Kıyı Kanunu" uygulamaları konusuna jeomorfolojik yaklaşım (A geomorphological approach to the application of the laws for the coastal protection in Turkey)", *Bulten (Bulletin)*, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü 6: 15-47.
- GÖÇMEN, K. (1976). *Aşağı Meriç Vadisi taşkın ovası ve deltasının alüvyal jeomorfolojisi (Alluvial geomorphology of the lower Meriç Valley flood plain and its delta)*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Coğrafya Enstitüsü.
- KAYAN, İ. (1971). "Gökova ve çevresinde fiziki coğrafya araştırmaları", *Coğrafya Araştırmaları Dergisi* 3-4: 295-336.
- KK (1972). "Kıyı Kanunu", Kanun No: 1605, Kabul Tarihi: 11.07.1972.
- KKUDY (1975). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", 6785 sayılı İmar Kanununa ek 7 ve 8. maddelere ilişkin yönetmelik. Resmi Gazete Tarihi: 18.01.1975 Resmi Gazete Sayısı: 15122.
- KK (1982). Anayasa, Kanun No: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982, Resmi Gazete Tarihi: 09 Kasım 1982, Resmi Gazete Sayısı: 17863.
- KK (1984). "Kıyı Kanunu", 27 Kasım 1984 tarihli ve 3086 sayılı Kıyı Kanunu. Gazete Tarihi: 01 Aralık 1984, Resmi Gazete Sayısı: 18592.
- KKİ (1986). "Kıyı Kanunu İptaline dair Anayasa Mahkemesi Kararı", Esas sayısı: 1985/1, Karar sayısı: 1986/4, Resmi Gazete Tarihi: 10 Temmuz 1986, Resmi Gazete Sayısı: 19160.
- KK (1990). "Kıyı Kanunu", Kanun No: 3621, Kabul Tarihi: 04.04.1990, Resmi Gazete Tarihi: 17 Nisan 1990, Resmi Gazete Sayısı: 20495.

- KKUDY (1992a). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 3830, Kabul Tarihi: 1.7.1992, Resmi Gazete Tarihi: 11.7.1992 Resmi Gazete Sayısı: 21281.
- KKUDY (1992b). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Resmi Gazete Tarihi: 13.10.1992 Resmi Gazete Sayısı: 21374, sayfa:12.
- KKUDY (2003). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 4971, Kabul Tarihi: 01.08.2003, Resmi Gazete Tarihi: 15.08.2003 Resmi Gazete Sayısı: 25200.
- KKUDY. (2005). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 5398, Kabul Tarihi: 03.07.2005, Resmi Gazete Tarihi: 21.07.2005 Resmi Gazete Sayısı: 25882.
- KKUDY (2008a). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 5728, Kabul Tarihi: 23.01.2008, Resmi Gazete Tarihi: 08.02.2008 Resmi Gazete Sayısı: 26781.
- KKUDY (2008b). "Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik", Kanun No: 5801, Kabul Tarihi: 31.07.2008, Resmi Gazete Tarihi: 13.08.2008 Resmi Gazete Sayısı: 26966.
- LOHNINGER, H. (2004), Foto: Praia do Amado çevresi, Algarve, Portekiz, http://www.photoglobe.info/algarve/portugal_20040711_027.html
- MATER, B. ve TUROĞLU, H. (1997). "Karasu (Sakarya Deltası) Kıyılarının Arazi Kullanımı ve Uygulama Sorunları", KAY Türk Milli Komitesi, Türkiye Kıyıları 1997, *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları I. Ulusal Konferansı, Türkiye Kıyıları 97 Konferansı Bildiriler Kitabı*: 233-241, Ankara.
- MATER, B. ve TUROĞLU, H. (2002). "Göksu Deltasındaki jeomorfolojik değişimler, sebep ve sonuçları", KAY Türk Milli Komitesi, Türkiye Kıyıları 2002, *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IV. Ulusal Konferansı, Bildiriler Kitabı*: 1249-1259, Ankara.
- PİNET, P.R. (1996). *Invitation to Oceanography*, Minneapolis/St. Paul, New York: West Publishing Company.
- STRAHLER, A. ve STRAHLER, A. (1997). *Physical Geography*, US: John Wiley & Sons, Inc.
- TOK, N. (2008). "Kıyı Kanunu'muz kamuya ne kadar yararlı", *Arkitera E-Bültenleri*, <<http://www.arkitera.com.tr/h32532-kıyı-kanunumuz-kamuya-ne-kadar-yararlı.html>> son erişim 21.11.2009.
- VAN, R. (1980). "Kıyı yağmacılığını hızlandıracak bir Yargıtay kararı üzerine", *Türkiye Jeomorfoloji 5. Bilimsel ve Teknik Kurultay, Bildiri Özetleri Kitabı*: 23-24, Ankara.
- VİLES, H. ve SPENCER, T. (1995). *Coastal Problems, Geomorphology, ecology and society at the coast*, London: Edward Arnold.

Yazar hakkında

**Doç. Dr.
Hüseyin Turoğlu**

İstanbul Üniversitesi
Edebiyat Fakültesi
Coğrafya Bölümü
34459 Laleli-İstanbul

Uygulamalı jeomorfoloji, afetler ve afet yönetimi, Kuaterner coğrafyası, arkeo-coğrafya, planlama ve arazi potansiyeli konularında çalışmalarını sürdürmektedir. Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Teknolojileri araştırmacının özel ilgi alanı olup, çalışmalarında bu konunun uygulamalarına yer vermektedir.